

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2021-01-11
Besvaras senast
2021-01-20 kl. 12.00

Till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:1213 Tydligare reglerat anbudsförfarande vid avyttring och försäljning av offentlig egendom och verksamhet

Lagen om offentlig upphandling (LOU) är en av de lagar som reglerar den svenska offentliga sektorns inköp av varor och tjänster. LOU omfattar bland annat statliga och kommunala myndigheter, som beslutande församlingar i kommuner och landsting, samt flertalet kommunala och en del statliga bolag. Syftet med lagen, som utgår från ett antal EU-direktiv, är att alla leverantörer ska behandlas jämlikt vid upphandlingar. Om den upphandlande myndigheten inte följer reglerna kan upphandlingen enkelt överklagas och avbrytas av domstol. Ingångna avtal kan ogiltigförklaras och skadestånd utdömas.

För inköp under den så kallade direktupphandlingsgränsen kan myndigheten eller enheten begära in anbudsförslag från ett antal utvalda leverantörer i en så kallad direktupphandling. För inköp över denna gräns finns olika upphandlingsförfaranden.

Den vanligaste typen av upphandling är ett så kallat förenklat förfarande, som innebär att alla leverantörer är välkomna att lämna anbud. Exakt hur processen med anbudsunderlag, annonsering, utvärdering och tilldelning av kontrakt ska gå till är noggrant reglerat i LOU.

Myndigheter måste lämna ut upphandlingsunderlagen och utvärdera alla anbud eller ansökningar om att få lämna anbud. Utvärderingen ska ske på sakliga grunder och får inte avvika från den utvärderingsmetod som ska ha tillkännagivits i upphandlingsdokumenten. Utfallet av utvärderingen ska avgöra vem som vinner kontraktet, och detta tillkännages i ett tilldelningsbeslut. Den som lämnat anbud och har invändningar mot sakens saklighet i myndighetens hantering av upphandlingen kan vända sig till förvaltningsrätten i det län där upphandlingen görs med en begäran om överprövning.

Tillsynsmyndighet är Konkurrensverket, och rådgivande myndighet, när det gäller hur lagen ska tillämpas, är Upphandlingsmyndigheten.

Motsvarande detaljerade regelverk finns av naturliga skäl inte för avyttring/försäljning av offentligt ägd verksamhet/egendom, då inköpen inom det offentliga är helt dominerande i förhållande till det förra. Dock ska denna avyttring/försäljning ske affärsmässigt och utan gynnande av någon enskild part. EU-kommissionen anger i ett tillkännagivande om begreppet statligt stöd

att ett anbudsförfarande måste konkurrensutsättas på ett sätt som gör att alla intresserade och kvalificerade anbudsgivare kan delta i förfarandet. Förfarandet måste vara transparent för att alla intresserade anbudsgivare ska vara lika och vederbörligen informerade vid varje skede i anbudsförfarandet. Tillgång till information, tillräckligt med tid för de intresserade anbudsgivarna och tydlighet vad gäller urvals- och tilldelningskriterier är alla nödvändiga faktorer för ett transparent urvalsförfarande.

Trots detta rapporteras det återkommande om offentlig egendom/verksamhet som på olika vis sålts/avyttrats på ett icke affärsmässigt sätt och kommit att gynna enskilda. Till skillnad från offentliga inköp verkar det som om dessa icke affärsmässiga försäljningar/avyttringar inte är lika lätta att komma till rätta med.

Exempelvis avyttrade SMHI enheten Sjöfart, som hjälpt fartyg jorden runt att köra klimatsmart med mindre utsläpp, till en tidigare chef utan oberoende värdering eller budgivning.

Prislappen ifrågasätts nu när skattebetalarna får betala en extra nota på cirka 20 miljoner kronor för nedläggningen.

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/dyr-nota-nar-smhi-salt-klimatsmart-sjofartsservice/>

Med anledning av ovanstående vill jag fråga statsrådet Lena Micko:

Har statsrådet och regeringen för avsikt att se över hur lagstiftningen för försäljning/avyttring av offentlig egendom/verksamhet kan regleras på ett bättre sätt för att komma till rätta med nuvarande risk för icke affärsmässiga försäljningar/avyttringar av offentlig egendom?

.....

Mikael Strandman (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren